

Gban Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A Nmarisi A Te KORINTI DEMMA La

¹ Gbanƙa de a nyini ka mi Pɔɔl waai ate Naawen a wi mu ale wa dek yaalika ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomɔ la, ale m Kirisita biik choawa Sositenisi jigi.

² M ηmarisi a te ka nama baai ale ta siaka ale Naawen a bo Korinti tenƙa la, ate Naawen a gaari ni ayen ni chim wa nuru welensa la, ale baai ale a tu chaab jigi meena a puusi a wi Yeezu Kirisita waai ale ka nama ale tama meena nyɔɔ la yonni la.

³ Mi a puusi a te Naawen kama ayen wa niak ni a be wa te ni suyɔgini.

⁴ M be kasim a te Naawen waai ate mi va la jiam kama a te ni, dii nyiŋ la, wa le va Yeezu Kirisita nyiŋ a niak ni la. ⁵ Nama ale Yeezu ale ka bunyi la, Naawen basi kama ate ni jigsi ale ηanta meena, a gum chaab ale biik ale sebika. ⁶ Yeezu Kirisita wienƙa ate ba sak ni la, ni ta siaka ale ηa kama nna pagri pagriga, ⁷ dila nyiŋ ni an jok niaka ale magdek me, ase ni ale a limsi da dii dai ate Nyɔɔwa Yeezu Kirisita ale sak wa pagrimu ale ka dii la. ⁸ Wa be le basi ate ni siaka a pagra a ta ga paari kpeglimka, ate wa kan bo a mini ni dai dii dai ate wa le bu tenƙa demma meena buusa la. ⁹ Ti seba chak kama ayen Naawen ale nyɛ dii meena ate wa weeni ayen wa ale nyɛ la.

Wala abe le wu ti ayen ti chim bunyi ale wa Biika Yeezu Kirisita waai ale ka ti nyono la.

¹⁰ Mi a yaali ayen m weeni m Kirisita be chaama, Yeezu yonni nyin, ayen ni ta noai yen ate ni ka poori chaaba. Ni gum chaab ale popola yena, ¹¹ dii la Kolo yenni dem ale lagri weeni sak mu, ayen ni kasim ta ka nampaga ale chaab. ¹² M be ale a weeni dii la ale nna, ni kasim a biisi ka fi noai, fi noai. Ba gela ayen ba va ka Pool, ba gela ayen ba va ka Apolos, ba gela ayen ba va ka Piita, ba gela me ayen ba va ka Kirisita. ¹³ Ku be a dan ka dila, daa Kirisita nyini nman ni nama nyono ate mi va. Ni a nye nna ase Kirisita ma a piisi kama daa wanyi la. Ba an kpi daa mi Pool jabarimu zuk ni wabaatana nyina. Ba be an te ni soka ase ka mi njanviiriba la.

¹⁴ Mi a nye Naawen jiam kama m le kan te ni waai soka la, alege ka Kirisipus ale Gayus ate mi a te ba soka. ¹⁵ Dila nyin ni waai a kan baga a weeni ayen ba te ni soka ase ka mi njanviiriba la. ¹⁶ M le bani, m te Setefanas ale wa dokdemma soka me, alege mi an baga a teeri waai ate m te wa soka. ¹⁷ Yeezu Kirisita an tom mu ayen mi a te ka nuruba soka. Wa tom mu kama ayen m mooli wa wamaɗsana a te nuruba, abe m kan mooli na a va nurubiik yammaa ate Yeezu Kummu jabarimu zuk a chim kinla.

¹⁸ Baai meena abe ale be Naawen siuku la, a poli kama ayen Kirisita kummu jabarimu zuk wiena ka kinla, alege tama baai ale nya varibasika la, na ka Naawen pagrim ti jigi. ¹⁹ Ba jam nmarisi Naawen gbanƙa po weeni ayen,

“Naawen ale basi ate baai ale a weeni ayen ba ka yam nyam la, yammu a chim kinla, abe wa sak me ayen nurubiik yammu ale minka meena ka kiriya.”

²⁰ Dila nyin la, tenka de yam nyamma, ale gban sebirima, ale nampaga nagrisa a ka wamaɗa a weeni a magsi chaab ale Naawen pagrimu ale wa yammu. Naawen abe a sak kama ayen tenka de demma yammu ka betta yam.

²¹ Naawen abe ka yam nyɔnɔ, ate wa yaa basi ayen nuruba a kan baga a pa ba dek yam a seba wa. Wa nye dila kama ayen wie ɗaai ate tama a mooli ate nuruba a weeni ayen betta wie la, wa va ɗala a vari baai ale ta siaka la a basi.

²² Juuma abe a yaali ka wakperikaliisa nya ka. Baai ale kan daa Juuba la a yaali yam. ²³ Alege tama a mooli ka Kirisita kummu jabarimu zuk wie. Wienɗa de chim ka leeta Juuma jigi alege chim kinla baai ale kan daa Juuba la jigi. ²⁴ Baai ate Naawen a wi ayen ba chim wa nuruba la, a mooli ka Kirisita wie, dii la wa ka waai ale a sak Naawen pagrimu ale wa yammu ale ka dii la ²⁵ Wari dii ate nuruba a poli ayen di ka betta Naawen jigi la, di gaam nurubiik yam kama. Di me ate nuruba a poli ayen di ka wobsum Naawen jigi la, di pagra a gaam nurubiik pagrim kama.

²⁶ M suaata, ni teeri ni le jam ka nuru baai chaab alege ate Naawen a wi ni la. Nurubiik popola po ka ni maga ale jam ti yam yaase pagrim a yaase ba ta wie ya. ²⁷ Naawen a potim lueri ka baai ate tenka demma a pa a chim betta la ayen wa sak yam nyamma ayen ba sum ka yammaa. Wa be ɗman lueri ka baai ate tenka

demma a nya ba ase niwoba la ayen wa sak pagromā ayen ba sum ka pagrimōa. ²⁸ Baai me ate tenka demma an pa ba a chim nuruba dek la, Naawen a lueri ka bala, ayen wa sak baai ate tenka demma a poli ayen ba ka nuruba dek la ayen ba sum daa nuruba dek. ²⁹ Ate dila nyin nuru kan бага a nak sunum Naawen jigi ya. ³⁰ Naawen a basi kama ate ti chim bunyi ale Yeezu Kirisita. Kirisita nyin ate Naawen a basi ate ti ta yam, ale yuarisi a magsi ale wa dek, ale basi ate ti chim wa nuruba, ale vari ti ti wabaata po a basi. ³¹ Ba be jam ḡmarisi Naawen gbanka po kama ayen, “Waai a dan a yaali sunum nakka, wa a nak wa ale nyonowa ale ka dii ale chaab la nyin.”

2

¹ M suaata, mi ale jam ni jigi ayen m mooli Naawen wensie wie ḡaai ate yogyogla de ti yaa seba la, mi an biisi wie ḡaai ale pagra ale ni min ka. ² M be ale jam bo ale ni la, mi a poli kama ayen m kan sak wayon a gaam Yeezu Kirisita wie ale wa kummu jabarimu zuk wa. ³ M nyinka kasim jam a gok nna ase m yogsa ale wobsa kama a. ⁴ Naawen wienja ate m sak ale mooli la, mi an pa nurubiik yam ayen m paasi yik ni, alege m biika a sak ka Naawen Chiika pagrimu ale ka dii la. ⁵ Dila nyin la, daa nurubiik yam ale basi ate ni ta siaka ale Yeezu, alege ka Naawen pagrim nyin.

⁶ Ti be a mooli ka yam wie a te baai ale a min Chiika wensie wienja la. Alege daa tenzuk de yammōa yaase baai ale ta kpanja tenzuk de la.

Ba za ba jam a jok ba pagrimu kama. ⁷ Yammu de ate ti a sak la, ka Naawen yam susugi dii ate wa pa suk ale nurubiik la, alege Naawen poli ayen wa ale pa sak ti alege a nye tenka meena. ⁸ Tenzuk de kpanna waai a ze yammu de. Ba dan seba kama, ba a ti an kpi Yeezu waai ale ta Naawen zulaŋa la jabarimu nyin ŋa. ⁹ Ba jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po kama dila po dila po ayen,

“Dii ate nuruba an nya la, ba abe an wom la,
ba abe an poli ayen di ale baga a nye la,
dila dek ate Naawen a gomsɪ a magsi baai
ale a yaali wa la.”

¹⁰ Naawen yaa abe va ka wa Chiika jigi a pa wa susugini de a sak ti. Dii la Chiika a seba wari meena kama ale Naawen popola po meena.

¹¹ Nuru waai an baga a seba wa choa popola, alege ka nuru wala dek Chiika ale seba. Ku be ka dila ate waai an baga seba Naawen popola, ka Naawen Chiika nyiini ale seba wa popola. ¹² Ti abe a miŋ tiirim tii ale nyini Naawen jigi la kama, dii nyin la, wa an te ti Velinvendika chiiga, alege wa te ti ka wa dek chiika.

¹³ Dila nyin la wie ŋaai ate tama a biisi la, daa nurubiik yam wie, alege ka wie ŋaai ate Chiika a sak ti la, ate ti a weeni ŋa kiri a te baai ate Chiika a bo ale ba la. ¹⁴ Nuru waai ate Chiika an bo ale wa la an baga a tuesi tiirim tii ale a nyiini Naawen Chiika jigi la. Nuru wala choa an baga a miŋ ŋa, dii la ŋa ka betta wa jigi. Be ka Chiika nyin ate waai baga a miŋ ŋa kie. ¹⁵ Waai me ate Naawen Chiika a bo ale wa la, a baga a miŋ wari meena kiri kama, alege nuru waai an baga a bo

wa buusa. ¹⁶ Ase ba ale ηmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po la ayen,

“Ka wana ale seba Naawen popola?

Ka wana abe le wa baga a sak wa?”

Be ka tama ale baga a minj Kirisita ale a poli dii la.

3

¹ M suaata, mi jigi togni, m kan baga a sak ni ase baai ate Naawen Chiika a bo ale ba la. Alege m le sak ni ase ka baai ale ta tenjka de wie popola la. Ni a nyε nna ase ni ka baai ale diem piilim a bo wein siuku po la. ² M jam a te ni ka biisim ayen ni a nyu, dii la, ni an jam baga a de ηandiinta, ni be an poom diem baga a dek. ³ Nama ale a de nyuri ale chaab ale a nak nam paga ale chaab la a sak kama ayen ni nyeka a nyε ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la. ⁴ Ni ba gela ayen ni a va ka Pocol, ba gela ayen ba a va ka Apolos. Ni nyeka a nyε nna ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la.

⁵ Dila la mi ale Apolos ka bana? Tama ka Naawen tomteeroba, baai nyin ate nama a ta siaka ale Yeezu. Nyonowa ale te tama wanyi, wanyi tuim ηaai la ate ti a tom. ⁶ Mi tuimaηa ate mi a tom dula la a nyε ase m bori ka ηanta la, ate Apolos tuimaηa a nyε ase wa a zaηti ka ηantaηa la, alege ka Naawen ale basi ate ba a chim. ⁷ Be daa waai ale bori la yaase waai ale zaηti la ale wariya, alege ka Naawen, dii nyin la wa ale basi ate ηantaηa a chim. ⁸ Waai ale bori la ale waai ale zaηti la ka bunyi, alege Naawen ale tuni ba a magsi chaab ale ka ba ale tom dii

la. ⁹ Tama meena ka baai ale gum chaab a tom a te Naawen, ni abe a nyɛ ase ka kaduk la, ate Naawen a tom du, ale a nyɛ me ase yeri la ate Naawen a se.

¹⁰ Yam buui ate Naawen a te mi la, ate mi baga a tom ase seero maɲ la, a se nyubini ate nuru yon a yaa se nyubini zuk. Alege waai meena a kpesi wa ale a se dii la. ¹¹ Dila nyin Naawen abe poom a te ti Yeezu Kirisita kama ase nyubi la, ate nuru kan ŋma se nyubi di choa. ¹² Nyubini de zuk nuru baai tuima a za ŋa a nyɛ ase ka ligmonin ale kpana ale tintana ŋai ale a nyagsi ate bolim a kan baga a de la, ba gela tuima a za ŋa a nyɛ ase daata, ale wuuta ale kinka ate bolim a baga a de la. ¹³ Ba ale nya waai meena tuima nalim ka dai dii dai ate Yeezu a za wa lak a sak la. Dai dila danni wa le basi ate ka bolim a chamsi waai meena tuima, a sak ŋa nalim ale ka dii la. ¹⁴ Naawen ale tuni waai ate wa tuimaŋa bolimu an baga a de kaasi la. ¹⁵ Alege waai tuima ate bolimu a de a kaasi la a kan nya tutuna, alege bolimu a kan de wa dega ate ku a nyɛ nna ase ba vari wa bolimu po a basi la.

¹⁶ Ni a nyɛ ase ka dɔk ate Naawen a soa la, ate wa chiika a boro la. ¹⁷ Dila nyin waai abe dan kaasi dɔk kuui ate Naawen a soa la, Naawen ale kaasi wa. Naawen nyiini ale soa wa dɔkku, nama abe le wa dɔkku.

¹⁸ Waai abe kan paasi wa dega, nuru a dan bo ni po a poli ayen wa ta yam tɛɲ ka de zuk, wa be chim beruk ate wa baga a ta yam. ¹⁹ Dii ate tɛɲzuk demma a pa a chim yam la ka betta Naawen jigi, ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanƙa

po ayen, “Naawen a pa ka yam nyam nyeka a yik ba”. ²⁰ Ba ŋman pilim ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Nyɔnɔ wa a seba ayen yam nyamma popolaŋa ka kiriya.” ²¹ Dila nyiŋ waai a kan a kuulimu, nuruba ale a tom dii ya. Ku meena a te ka nama nyuenta. ²²⁻²³ Pɔɔl ale a Apolos a le a Piita a tom a te ka nama. Tenzuk de yaase nyuvunni de yaase kum yaase yɔgyɔgla de yaase chum po, ni an magsi ayen ni chim ŋa de yomma, ka nama ale soa ŋa de meena ate Yeezu me a soa nama ate Naawen me a soa Yeezu.

4

¹ Ni meena abe a nya tama ase Yeezu tomteerɔba la, ate ta siuk a mooli Naawen wensie ŋaai ale kan jam nyini peelim la. ² Dii ale magsi ayen tomteerɔ a ta la ale wa ta siaka ale wa nyɔnɔwa tuima jigi. ³ Alege mi jigi, mi niŋ ka ale ni nin a bo mi buusa yaase waai a nin bo m buusa. Mi deƙ an poom a bo m deƙ buusa. ⁴ Mi deƙ a ze wa kaasun kuui ate m tom, alege kula a kan sak ayen m sum ze. Nyɔnɔwa ale waai ale wa a bo m buusa. ⁵ Dila nyiŋ ni be kan bo waai buusa alege ate ku danni a paari. Nyɔnɔwa a dan jam wa ale wa bo buusaŋa, abe wa lak wa susugi ŋaai meena ale bo nuruba popola po ale ba suniima po la a sak ate waai meena a yaa nya pimpauk kuui ale magsi ayen wa nya la.

⁶ M suaata, nama nyiŋ ate m pa mi deƙ ale Apolos a magsi ayen ni бага a miŋ dii ate ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po la. Ni be kan pa zula a te nuru m wa ale kan pa m wa a chim jaabɔa. ⁷ Ka wana ale basi ate fi gaam fi chaaba? Daa

Naawen ale te fi jaab buuri meena ate fi ta la? Dila la, fi ale nyɛ ka se a kuulim ase fi ale ta jaab buui meena la daa Naawen ale te fu la?

⁸ Ni be poom a deri jigsi kama a ta yegayega a de? Ni poom a deri chim ka nalima alege tama? Mi a yaali ayen ni dan chim ka nalima nna ate ti de naamu ale ni. ⁹ Mi abe a poli kama ayen Naawen a te ti ka tomteerɔba tuini ase nuru baai ate ba bo buusa a mini ba ayen ba ko ba la, ate nurubiik meena tenka po ale sabiiloma a nya ti. ¹⁰ Kirisita abe le soa ti la nyin tama a nyɛ ase ka betta la, alege nama a chim yam nyam Kirisita nyin. Tama wobsa kama alege nama a pagra. Ba a zuli ni kama alege kan zuli tama. ¹¹ Yɔgyɔgla de nna, kom ale nyanyuila ale kasim ta ti, ti gataɲa a cheeri, te ka yeri a goa, nuruba a nak ti me, ¹² ti abe a tom ka nna yegayega ayen ti baga a nya a de. Nuruba a dan ka te ti, tama a niak ba kama. Ba dan a namsi ti ti a chiibi kama. ¹³ ba a dan biisi ti a kaasi, ti a tulisi ba ale ka wamaɲsa. Ti yaa nyɛ ka nna se yaata la a ta jam paai yɔgyɔgla de.

¹⁴ M kan ɲmarisi gbanƙa de ayen m pa ni nyo ka chivie po, alege ka m basi ate ni min ase m dek bisa a te mu a yaali la. ¹⁵ Ni be a dan poom a ta sinsak sagraɔba tusidi, ni ka da ko bori ya. Mi chim ka ni ko Yeezu Kirisita nyin m le mooli Naawen wannɪ ate ni a ti ni nya varibasika la. ¹⁶ Mi a saalim ni, ni a nya mi nyeka a va. ¹⁷ Ku de nyin ate mi a tom Timoti waai ale a nyɛ ase m biik la ni jigi. Wa ka waai ate m marin wa. Wa ale teeri sak ni mi nyeka ale Yeezu ale ka dii la. Dila a te ma a sak Kirisita bisa ale tigsɪ bo jigi

meena la.

¹⁸ Ni ba gela a ta ka kanjanta dii nyiñ la, ni a poli kama ayen m kan jam ni jigi ya. ¹⁹ Dan ka Nyɔɔwa yaalika m ni jam ni jigi ate бага a seba ase ka kanjanta nyamma de pagrim nyiñ yaase ka noai po biik. ²⁰ Ba a nya Naawen Naamu ka nuruba nyeka po da ba biik po. ²¹ M dan cheena ni jigi, m jam ale fiñ ya m jam a sak jiiirim ale yaalika?

5

¹ Yɔgyɔgla de m wom kama ayen nipɔk yaalik tuima ale bo le sunsuñ a bie nna yegayega ate baai ale kan daa Kirisita bisa la a kan nyɛ. Ba weeni mu kama ayen nuru ale a goa ale wa ma ŋaanchoa. ² Dila nyiñ la ni ni nyɛ ka se a ta kanjanta, ni magsi ni a kum wannɛ de nyiñ kama, abe ni yeeri nuru waai ale nyɛ wannɛ de choa la ni sunsuñ. ³⁻⁴ M yalima ale ni kama alege m popola po ku a nyɛ ase m bo ale ni kama la, ku be le a nyɛ ase m bo ale ni la, Nyɔɔwa Yeezu Kirisita yoi nyiñ mi poom a bo waai ale tom wa bioku de la buusa kama. Ni abe le a tu chaab ate m popola po ku a nyɛ ase mu a tu ale ni la ate ti Nyɔɔwa Yeezu pagrim a bo ale ti la, ⁵ ni basi wa a te Sitaana a kaasi wa nyiñka ate Nyɔɔwa a dan pilim jam abe wa vari wa chiika a basi.

⁶ Ni kunkuulimaña an nala. Ni seba ayen dabinta magdega ale a basi ate boroboruk a fuusi. ⁷ Dila la ni be yeeri ni wabaataña ale a nyɛ ase dabin kpagsa la a basi ate ni chim nuru welensa. Ate ni yaa be a nyɛ ase boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni abe ale ka dii la

ale la, dii nyiŋ la Yeezu ti Gaambasika pabiika a kpi kama a te ti. ⁸ Ni be basi ate ti de Gaambasika Tigini ale welensa ale wensie, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni kan te ti ta wabaata ale gaasa, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba pa dabinta a nyoro la.

⁹ Gbanj kaai ate m ŋmarisi a te ni la, m weeni ayen ni kan pai ni deka a gum nidɔa yaalisa ale nipɔk yaalisa po. ¹⁰ M kan weeni ka baai ale kan daa Kirisita bisa a chim nidɔa yaalisa ale nipɔk yaalisa la, yaase wa a yaali nuruba ŋanta la, yaase zueba la, yaase ba a kaab bogta la. Ni dan kan pai ni deka a gum ba po, se ni yeeri ni deka teŋka zuk. ¹¹ Mi a weeni kama ayen ni kan pai ni deka a gum waai ale a wi wa deka ayen Kirisita biik alege chim nidɔa yaalik yaase nipɔk yaalik, yaase wa a yaali nuruba ŋanta, yaase wa a kaab bogta, yaase wa a velim a te nuruba, yaase wa chim da bugrik, yaase zue. Ni kan poom kali a de ŋandiinta ale nuru wala choa.

¹²⁻¹³ Ku da mi tuini ayen m bo baai ale kan daa Kirisita bisa la buusa. Naawen ale wa bo ba buusa. Alege nama a kan bo ni ale baai ale gum chaab la buusa? Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanjka po dii la, “Ni yeeri nuru bioku ni sunsuŋ”.

6

¹ Ase ni waai a dan ta biik ale wa Kirisita biik choa, ku a magsi ayen ni ta cheŋ boteero baai ale kan da Kirisita bisa la jigi, alege kan basi ate Naawen nuru welensa a biisi biika a niak chaaba? ² Ni seba kama ayen Kirisita bisa ale

ba bo tɛŋka demma meena buusa. Ni be dan a bo tɛŋka demma meena buusa, ni baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ³ Ni nman seba kama ayen tama Kirisita bisa ale ti bo sabiiloma buusa. Dila nyin la ti baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ⁴ Nuruba ni po a dan ta biika de choa ale chaab, ni a yaali ayen ni basi ate ka nuru baai ate Kirisita bisaŋa a kan zuli ba la a biisi biika ate ba niak chaaba? ⁵ Ku magsi chivie ale ta ni kama, yam nyɔŋɔ a ka ni sunsuŋ ate Kirisita bisa a dan ta wari ale chaab abe wa yik ba a niak chaaba? ⁶ Kirisita biik a kan ta wa choa a cheŋ boteero baai ale kan da Kirisita bisa la jigi ate ba a bo ba buusa.

⁷ Ni be ale ta chaab a cheŋ boteero baai ale kan da Kirisita bisa jigi la a sak kama ayen ni kan nyɛ ase Kirisita bisa la. Ku ale zunchoŋ ase ni a nin basi ate nuru yonta a nyɛ ni a kaasi. Ku ale zunchoŋ ni a nin basi ate nuru yonta a vari ni nanta. ⁸ Alege ni goanti nyɛ ka chaab a kaasi ale a vari chaab nanta. ⁹⁻¹⁰ Ni be seba ayen gaasa nyam a kan maari de Naawen naamu. Ni be seba ku de chak, ayen nidɔa yaalisa ale nipɔk yaalisa yaase baai ale a kaab bogta, yaase kabon nyeerisa, yaase nidɔa baai ale a goa ale chaab, yaase zueba, yaase butuem nyam, yaase dabugirisa yaase baai ale velim a te nuruba, yaase baai ale a vari nuruba nanta, ba de waai a kan maari a de Naawen naamu. ¹¹ Ni ba gela a be jam a nyɛ ka wienɔ de. Alege Naawen a sugri ni wabaataŋa ate ni yaa chim nuru welensa, ale chim wayɔrisima nyam Nyɔŋɔ Yeezu Kirisita nyin ale Naawen Chiika nyin.

¹² Nuru waai a baga a weeni kama, ayen, “Wa baga a nye wari meena ate wa yaali la kama.” Alege daa wari meena ale a maari. Nuru baga a weeni kama ayen mi baga a nye wari meena ate mi a yaali la kama, alege mi a kan siak ate jaab buui a basi ate mi a chim wa yomma. ¹³ Nuru waai me ale weeni ayen, nandiinta ale soa poi, ate poi me a soa nandiinta. Alege Naawen ale jam kaasi ba la meena. Ku an magsi ayen waai a pa wa nyinƙa a tom niɗɗa yaalik ale nipɔk yaalik tuima alege ka wa pai a tom a te Nyɔnɔwa dii la Nyɔnɔwa ale soa nyinƙa. ¹⁴ Naawen ale basi ate Nyɔnɔwa Yeezu a yiti kum po, wa be le basi ate tama me yiti kum po ale wa pagrimu.

¹⁵ Nama ze ayen ni nyinƙa ale Kirisita nyinƙa ka bunyi? Mi a kan basi ate mi nyinƙa ate Yeezu soa la ale niɗɗa yaalik nyinƙa a chim bunyi. Kula a kan baga a nye. ¹⁶ Ni be sum seba ayen waai ale a goa ale niɗɗa yaalik la, ka bunyi ale wa. Ase ba ale nmarisi dii Naawen gbanƙa po la, “Bala ba yeri wa yaa chim ka bunyi.” ¹⁷ Nuru waai ale Nyɔnɔwa ale a chim bunyi la, ka bunyi ale Chiika.

¹⁸ Ni basi wa niɗɗa yaalik ale nipɔk yaalik tuima. Wabiok meena ate nuru a tom la a ka wari a nye ale wa nyinƙa, alege niɗɗa yaalik ale nipɔk yaalik tuima, fi a tom a kaasi ka fi dek nyinƙa. ¹⁹ Ni abe seba me ayen ni nyinƙa a nye ase ka dɔk a te Naawen Chiika la, waai ate Naawen a te ate wa bo ale ni. Nama abe m soa ni dega ka Naawen ale soa ni. ²⁰ Naawen a da ni kama a tuni. Ni abe pai ni nyinƙa a tom a te Naawen pimpauk.

7

¹ Yogyogla de mi a yaali ayen m biisi ka wie n̄aai ate ni n̄marisi a te mu la wie.

Ku nala kama ase nuru a nin kan ta wari a nyɛ ale nipooba. ² Alege nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuimaɲa yegayega ale boro la nyin nuru meena a ta wa dek pɔk, abe nipɔk meena a ta wa dek chora. ³ Nidɔa meena abe nyɛ wa ale magsi ayen wa nyɛ dii ase chora la, abe nipɔk meena me a nyɛ wa ale magsi ayen wa nyɛ dii ase nipɔk la ate ku niak ba meena. ⁴ Nipowa an soa wa nyin̄ka alege ka wa chorowa, chorowa me an soa wa nyin̄ka alege ka wa powa. ⁵ Ni abe kan gaari chaaba, nin ka ni a nin nyɛ noai yen ayen ni gaari chaab a puusi a te Naawen, alege kula n̄aan̄ nyin̄ ni n̄man gum chaab ate Sitaana a kan ta nyɛ nyaka a jam ni jigi ya, ase ni a nin kan бага a chiibi ale chaab goomɔa.

⁶ Mi a kan fe ni kama alege ka sinsaga ate mi a sak ni. ⁷ Dan ka mi nyiini mi a ta weeni ayen ni meena a nyɛ ase ka mi la, alege Naawen a te waai meena ka tiirim, m wa wa tiirim, m wa me wa tiirim.

⁸ Yogyogla de mi a yaali ayen weeni baai ale kan n̄man ta pooba ale baai ale kan n̄man ta choroba la ayen ku nala kama ale ba ale deri boro dila ase mi la. ⁹ Alege waai a dan kan бага a chiibi, wa abe faari nipɔk yaase wa yali chora, kula ale zunchoɲ a gaam koarisa ale a de fu.

¹⁰ M ta ka sinsaga, n̄a abe daa mi dek sinsaga ayen m te baai ale ta pooba ale choroba la, ayen nipɔk a kan basi wa chora, ¹¹ alege wa abe dan basi wa chorowa, wa abe kan yali, yaase wa

ɲmani wa chorowa jigi, abe nuru waai a kan yiak wa powa.

¹² M ta ka sinsaga me, ɲa da Nyɔɔwa sinsaga ayen m te ni, ayen Kirisita biik kaai pɔk a dan kan daa Kirisita biiga alege ate nipowa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan yiak wa. ¹³ Nipɔk waai me a dan ta chora ate wa daa Kirisita biiga alege ate nidoawa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan basi wa. ¹⁴ Dii la chorowa waai ale kan daa Kirisita biik la a moata Naawen kama wa ale bo ale wa powa la nyiɲ, powa me waai ale kan daa Kirisita biik la a moata Naawen kama wa ale bo ale wa chorowa la nyiɲ. Dan ka daa di bisaɲa a kan chim be welensa, alege ku ale ka dii la ba ka be welensa. ¹⁵ Alege ba waai dek ale kan daa Kirisita biik la a daa yaali ayen wa basi m wala, wa бага a basi kama. Ku de po chorowa yaase powa бага a lueri kama, Naawen a wi ni kama ayen ni boro ale suyɔgini. ¹⁶ Nama ze ayen powa nyiɲ wa chorowa ale бага a nya varibasika, yaase chorowa nyiɲ wa powa ale бага a nya varibasika.

¹⁷ Nuru meena abe boro a magsi chaab ale Naawen ale te wa tiirim buui la, ale wa ale jam ka dii alege ate Naawen a wi wa la. Juijui meena ate Kirisita bisa a tu la mi ale a sak ba dii la ale la. ¹⁸ Nuru waai a dan gebi wa yoari alege a chim Kirisita biik wa kan weeni ayen wa duisi a basi, waai abe dan kan gebi ya wa kan weeni ayen wa gebi. ¹⁹ Nuru a gebi wa yoari yaase wa an gebi ya ku daa wari ya, dii ale nye wari yegayega la ale fi a zuli Naawen sinsaɲa. ²⁰ Waai meena abe ale jam ka dii alege ate Naawen a wi fu la, be kan

tagri. ²¹ Fi jam ka yomma alege ate Naawen a wi fu la? Kan te ate ku a daani fu. Fi abe dan бага a nya siuk a kan n̄ma chim yomma be pai siuk kula a tom. ²² Waai ale ka yomma ate Nyɔnɔwa a wi wa la a n̄man daa yomma, siuk kula po waai me ale kan daa yomma ate Nyɔnɔwa a wi wa la a yaa chim ka Nyɔnɔwa yomma. ²³ Naawen a da ni kama a tuni, dila nyin la ni n̄man daa nurubisa yomma. ²⁴ M suaata, waai meena a be va Naawen ase wa le jam ka dii alege ate wa wi wa la.

²⁵ M ka sinsaga a nyini Nyɔnɔwa jigi a magsi chaab ale gban̄ kaai ate ni n̄marisi a te mu baai ale kan ta nipooba la wari ya, alege mi a yaali ayen m weeni ni ale m dek popola. M be ka waai ate Nyɔnɔwa a ta jirim ale mu ale marin̄ mu.

²⁶ Ti dan nya ku ya le kasim tua dii nna yegayega la, mi a poli ayen nuru a dan deri boro dila ku le zunchoŋa. ²⁷ Fi ta nipowa? Be kan yiaƙ wa. Yaa fi ka nipowa? Be kan n̄man faari. ²⁸ Alege fi dan faari nipok, fi an nyɛ wabiowa, nipok waai me ale kan yali la a dan yali wa an nyɛ wabiowa. Alege baai ale ta nipooba yaa choroba la a ta ka daani ka nna yegayega. Mi abe a yaali ayen m kasi ni ka daani ka de po.

²⁹ M suaata, mi a weeni ni ku de kama dii nyin la ti yaa le bo da n̄aai po la an soa dii ya. A ta nyini yɔgyɔgla de a cheŋ baai ale ta nipooba abe boro nna se ba an poom faari nipooba la. ³⁰ Baai ale a kum la abe a nyɛ nna se niniga a ka ba la. Baai ale a la la abe a nyɛ nna se ba sue an peenti la. Baai ale a da n̄anta la abe a nyɛ nna se n̄antaŋa daa ba ale sum soa la. ³¹ Baai me

abe le ta tenka de zuk nanta la abe a nye nna se ba ka jaab la. Ale tenka de ase ka, ale ka dii yogyogla de nna, a za ka taam kama.

³² M kan yaali ayen ku de a daani ni. Nuru waai ale kan ta nipok la nin a bo ka Nyonowa tuimanya jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka Nyonowa sui a peenti. ³³ Alege nuru waai ale ta nipok la nin a bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa powa sui a peenti, ³⁴ ale ta popola buye. Nipok waai yaase nipokbili dii ale kan yali la nin a bo ka Nyonowa tuimanya jigi, dii nyin la wa a pai wa dek meena a te Naawen kama, alege nipok waai ale yali la nin bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nyin wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa chorowa sui a peenti.

³⁵ Mi a yaali ayen m maari ni kama, dila ale soa ate mi a weeni wienya de. Mi a kan yaali ayen m fe ni kama ale wienya de, alege mi a yaali ayen ni va ka Nyonowa nalimnyiini abe ni pa ni dek meena a te wa.

³⁶ Baai ale ta nonta a gomsa ayen ba yali chaab ale nman poli ayen ba basi chaab la, ka nidawa a daa nye wa ase wa koarisa pagra la ate wa nma a poli ayen wa faari wa wa abe faari. Wabiok a ka ku de po. ³⁷ Alege nuru waai ate ba kan fe wa alege ate ka wa dek popola po a weeni ayen wa kan faari wa la, wa abe kan faari nipok binni. ³⁸ Dila la waai ale faari la a nyeka wa man alege waai ale kan faari la a nye gaam.

³⁹ Nipok waai ale yali la a ka siuk a nma yali ase wa chora ale tolim boro la, alege wa chorowa a dan kpi wa ta siuk kama a yali ase

nidoawa a nin ka Kirisita biik. ⁴⁰ Mi jigi wa ta supeentik kama ase wa a nin kan yali ya. Mi ale a ta popola njaai la ale la, mi abe a poli ayen ka Naawen Chiika ale a sak mu.

8

¹ Ni ale nmarisi gban kaai a te mu la ni biisi nandiin tii ate ba pai a kaab bogta la wie. Ku be ka wensie ase ni ale a weeni ayen ti meena a ta yam kama la, yam bula choa a basi kama ate nuru a ta kanjanta alege, ka ti ale a yaali chaab dii la ale a basi ate ti a chim ale chiika pagrimu. ² Nuru waai abe ale a poli ayen wa seba wie la a ze jaaboa ase wa deka ale a poli dii la. ³ Alege Naawen a seba ka nuru waai ale a yaali wa la.

⁴ Dila la ni ale bek ase nandiin tii ate ba pai a kaab bogta la, ni baka a de ya la, ti meena seba ayen bogluk deka da jaab waai ale vaa alege tama seba ayen ka Naawen yen dekki ale boro. ⁵ Bogta abe dan poom bo wenmazuk yaase tenzuk de ate "bogta" ale "tanbana" a piisi a boro, ⁶ alege ka Naawen yen dekki ale boro, wala abe le tama ko. Wala abe ale jaab meena nyeero, wala nyin abe le tama boro. Yeezu Kirisita nyiini abe ale tama Nyono ate wa lala nyin ate Naawen a nye jaab meena. Wa lala nyin abe le tama boro.

⁷ Alege daa waai meena ale seba wensienja de. Nuruba gela a malim bogta ka nna yegayega, a ta jam pari jinla ba dan de nandiin tila chaab, ba a poli ayen bogluku ale soa nandiintana. Ate ba popolana a yaa daani ba. Ba nyiem ya poli ayen ba ka nuru dantisa. ⁸ Nandiinta deka a kan basi

ate ti a chim nuruba dek Naawen jigiya, ti abe dan kan de ya ti kan chim nuru kayaata.

⁹ Ni be kpesi ni dek ate baai siaka ale pagra la nyeka a kan basi ate baai siaka ale kan pagra la a tom wabaata. ¹⁰ Ase nuru waai popola ale a daani wa ale wienja de chaab la, a dan nya fi waai popola ale ka a daani fu ale bogta njanta deka la ale fi boro a de bogta njandiinta ku kan te wa nyinbiiri ate wa maari a de? ¹¹ Dila fi sebika de nyin a baga a kaasi fi suoku waai siaka ale kan pagra la kama. Alege Yeezu Kirisita a kpi ka wa la la nyin me. ¹² Waai abe dan nye kaasi wa Kirisita biik choa, a kaasi wa popola me, wa nye kaasi ka Yeezu Kirisita dila. ¹³ Dila la mi a dan de bogta njandiinta ate m suok a va dila nyin a nye a kaasi Nyonowa, mi kan njma a de bogta njandiinta, dii nyin la mi a kan yaali ayen wa a nye wabiok wa.

9

¹ Mi a nya varibasika kama, mi a njman daa wabaata yomma. Mi ka Yeezu tuimtomdo. Ni abe seba ayen Nyonowa Yeezu a pai wa dek a sak mi kama. Mi abe le mooli Naawen wienja a sak ni ate ni nya varibasika. ² Nuruba a dan poom a weeni ayen mi a daa Yeezu tuimtomdo alege nama ale siak ayen mi ka wa tuimtomdo, ni ale ka Kirisita bisa la nyin.

³ Mi ale ta dii a weeni baai ale a weeni ayen mi daa Yeezu tuimtomdo la ale nna. ⁴ Ku ta siuk kama ate ba a te mu njandiinta m tuimaja ase Yeezu tuimtomdo la nyin. ⁵ Mi me a ta siuk a yaali nipok a ta wa nyeem ase

Yeezu tuiptomdɔba mbala, ale ti Nyɔnɔwa Yeezu suaataŋa ale Piita ale ta ba pooma a nyeem dii la. ⁶ Daa mi ale Banabas ale magsi ayen ti tom ti deka a de. ⁷ Soji waai karo a tuni wa deka. Nuru waai me abe le a kpa la a de ka wa kpanni ŋanta. Naapeerik kaai ale a kasi niiga la a ta siuk a de ŋa biisim kama.

⁸ Ku an magsi mi a va nurubiik popola, dii nyiŋ la ba ŋmarisi ku Naawen gbaŋka po kama. ⁹ Ku be ŋmarisi a bo Moosis Sinsaŋŋa po kama ayen, “Ni dan yik niiga a boro a fobi za ni kan bobo ŋa noaŋa.” Naawen niŋ abe bo ale ka niiga? ¹⁰ Daa tama nyiŋ ate wa weeni dila? Wa abe ŋmarisi a te ka tama. Nuru waai abe le a kpa ale waai ale a che la a ta yiila kama ayen ba ale nya ba kpanni ŋanta. ¹¹ Ti abe bori ka ŋan maŋsa ni suniimaŋa po. Tama abe dan weeni ayen ni a te ti ŋanta ale ka tama me nyuenta ale la, ku gaam ni te ka kama. ¹² Nuruba ba chaab dan ta siuk a yiili ŋanta ni jigi, tama a ta siuk a gaam dila kama.

Tama a ta siuk kama a yiili ŋanta ni jigi alege tama an nyɛ di, ti chiibi wie meena kama ayen ti kan nyɛ wari ate di kaasi nuruba ate ba kan baga a mooli Naawen wienŋa. ¹³ Ni seba ayen baai ale a tom Naawen yenni po la a nya ba ŋandiintaŋa ka dula. Baai me ale nyɛ kaabka a te Naawen la a nya ba charuku ka dula. ¹⁴ Siuk kula po, Nyɔnɔwa a sak kama ayen baai ale a mooli Naawen wienŋa la ba a tuni ba ba tuimaŋa nyiŋ.

¹⁵ Alege mi an pai siuk ku de a yiili ŋanta ni jigi yaase mi a ŋmarisi gbaŋka de a pai siuk ku

de a te mi dega. M dan kpi a zunchonj m le a nyɛ kude. Mi a kan te nuru pai ku de nyinj a valim mi. ¹⁶ M ka siuk a nak sunum mi ale a mooli Naawen wienja la nyinj ŋa. Ka Naawen ale weeni ayen mu a tom. Ku abe le bie m jigi ka nna yegayega ase m nin kan mooli wa wienja. ¹⁷ Ase dan kan mi dek ale lueri tuini a tom m ta siuk kama ayen ba a tuni mu. Alege ku ka fifiok ayen m tom dii nyinj la Naawen ale te mu tuini de. ¹⁸ Boan tutuna abe le mi a nya? M tutunaŋa meena ale m бага a mooli Naawen wienja abe m kan weeni ayen ba tuni mu m tuimaŋa nyinj ŋa. M daa nyɛ ku de m kan pai siuk kuui meena ate mi deri ta la ayen m ka waai ale a mooli Naawen wienja la.

¹⁹ Mi a daa nuru waai yomma alege mi a pai m dek kama a chim waai meena yomma ayen m бага a mooli Naawen wienja ate nuruba yegayega a nya varibasika. ²⁰ Mi a dan boro a mooli Naawen wienja a te Juuma, mi a nyɛ m dek ase ka Juu la, ate ba бага a nya varibasika. Ku daa fifiowa ayen m va Moosis Sinsaŋŋa, alege m dan boro a mooli a te baai ale a va Moosis Sinsaŋŋa la, mi a nyɛ m dek ase m ka waai ale a va Moosis Sinsaŋŋa la, ate ba бага a nya varibasika. ²¹ M dan boro a mooli a te baai ale kan daa Juuba la, mi a nyɛ m dek ka nna ase m da Juu la ate ba бага a nya varibasika. Ku de a kan sak kama ayen m kan va Naawen sinsaŋŋa, mi a va Yeezu sinsaŋŋa kama. ²² Mi dan boro me a mooli Naawen wienja a te baai siaka ale kan pagra ale Yeezu la, mi a nyɛ m dek ka dila ate ba бага a nya varibasika. Baai meena ate mi a mooli Naawen wienja a te ba la nyeka ale ka

dii la, mi a nyɛ ka dila ate nuruba a baga a nya varibasika.

²³ Wienja de meena mi a nyɛ ka Naawen wienja nyin ayen m baga a nya niaun ku po. ²⁴ Nuru baai ale a chali la meena a chali kama alege wanyi ale a tuesi deerowa jamu. Ni abe basi ate ni wensiuku po boka a nala ase chalaŋa ale ka dii la ate nama me a tuesi jaab dila nyin. ²⁵ Nuru waai ale a yaali ayen wa maa chali chala la a siak sinsak pagra kama ayen wa baga a chali de a tuesi jaab buui ate ba pa a te deerowa la, jabula abe kan benni ale kaasika, alege tama ale ti tuesi jaab buui la ka kaasi ka. ²⁶ Dila ale soa ate mi a kasim a chali yorr ayen m nueri la. Dila me ale soa ate mi a kan chubi a basiro la. ²⁷ Mi a nak m nyinka kama ayen ka girigi ate m baga a yik ka nmapi, ate m dan mooli Naawen wienja a te nuruba abe ku njan nyin Naawen kan zeri mi dega.

10

¹ M suaata, ni teeri dii ale jam a nyɛ ti kokpiensaŋa ale jam va Moosis la. Chinmari ale jam a lik ba ate ba meena a lo beli kpeeni a jueli nalimnyiini. ² Ti abe dan nman ti weeni me ba ale jam a lo benni a jueli ale Moosis la a nyɛ ase ba jam a tuesi ka soka ale Moosis la. ³⁻⁴ Ba meena a jam de ka wenzuk nandiinta ale nyu nyiam pun kuui ate Naawen a jam te ba la po. Pun kula abe jam ka Yeezu dek. ⁵ Alege dila meena Naawen sui an jam peenti ale ba. Ba meena a jam kpi wari ka goanni po.

⁶ Ku de meena abe le ku kaam ti ate ti ka yaali ṅan baai ale kan daa ṅan maṅsa, ⁷ yaase ti a kaab bogta ase ba ale jam a nyɛ dii la. Ase ba ale ṅmarisi Naawen gbanƙa po dii la, “Nuruma a jam kali ale ka chaab a de ale a nyu daata ale yiti a boro a gok.” ⁸ Ti be kan ti ta nipok yaalik tuima ase ba ale jam ka dii la ate da yeṅ po Naawen a ko nuruba tusa pisiye ale ṅa ta dii la. ⁹ Ti be kan nyɛ Nyɔɔɔwa a nya ase ba gela ale jam a nyɛ dii ate Nyɔɔɔwa a jam basi ate wiṅa a dom ba a ko la. ¹⁰ Ti be kan a fobli ase ba ale jam a fobli dii ate Naawen a basi ate sabiilowa a ko ba la.

¹¹ Wienja de meena abe nyɛ kama ayen ṅa sak ti, nuruba abe ṅmarisi kama me ayen ṅa a kaam ti. Yɔgyɔgla de ate ti boro la tenƙa a yaa moata ka kpeglimka.

¹² Nuru waai abe le a poli ayen wa siaka a pagra la, a kpesi wa deƙ ate wa kan lo. ¹³ Nyenya kaai meena ate ni a tu la, me deƙ a jam nuruba jigi kama. Alege a magsi chaab ale Naawen ale puulim la, wa kan basi ate nyenya kaai ate ni kan baga a pik la a jam ni jigiya. Diipo ate ni a tu nyenyaka la, wa ale te ni pagrim ate ni baga a pik, abe wa te siuk ate ni nyini nyenyaka po a nyini.

¹⁴ Dila nyin, m doaba, ni kan ta wari a nyɛ ale bogta kaab ka. ¹⁵ Mi a seba ayen ni ka baai ale ta yam a miṅ wie la ale soa ate mi a biisi a te ni. Daa mi abe le a weeni la nyiṅa alege nama deƙ poli ku po a nya. ¹⁶ Nyɔɔɔwa ṅandiintaṅa ate ti nyiem a pai beerik ka a te Naawen jiam la, ti dan nyu ku a nyɛ ase ti maari ka chaab a nyu wa ziimu la. Boroboruku ate ti yik a ṅmari

la ti dan ɲobi, ku a nye ase ti maari ka chaab a ɲobi wa nyinƙa la. ¹⁷ Dii nyinƙa la boroboruku ka kunyi, ta meena abe dan poom piisi dii dii ya ti ka bunyi ase nyinƙa la, dii la ti meena a ɲobi ka boroboruk yen.

¹⁸ Ni abe nya Izirali demma ate baai a jam maari chaab a de ɲan baai ate ba pa kaab te Naawen la ka bunyi. ¹⁹ Mi abe a weeni kama ayen bogluk yaase ɲandiin tii ate ba pa kaab bogluk la daa ɲanta dega? ²⁰ Aaya, mi a weeni kama ayen ɲan baai ate ba pa a kaab bogta la, ba kaab a te ka chichirisa daa Naawen. Mi abe kan yaali ayen nama ale chichirisa a ta wari a nye ale chaaba. ²¹ Ku an magsi ni a nyu Nyɔɔwa beerik po ale ɲman nyu chichirisa beerik po, ni an magsi ni kali a de Nyɔɔwa ɲandiinta ale ɲman kali a de chichirisa ɲandiinta. ²² Yaa ti a yaali ayen ti basi ate Nyɔɔwa a ta ka nyuri ya? Ti abe seba kama ayen ti an pagra a gaam wa.

²³ Nuruba a weeni kama, ayen ti baga a nye dii meena kama. Ku ka wensie, alege daa wienja meena ale nala. Ti baga a nye dii meena kama, alege daa wienja meena ale a maari ti. ²⁴ Nuru waai abe ka a nye dii ale di niak wa dek wa nyiini la, alege dii ale di niak wa chaab la.

²⁵ Ni baga a da ɲandiin tii meena ale bo yaba la kama a de ale kan begi. ɲandiin tila chaab deka an magsi ku a daani ni popola. ²⁶ Ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen, “Teƙa ale jaab buuri meena ale bo ka po la ka Nyɔɔwa ale soa”.

²⁷ Ase baai ale kan daa Kirisita bisa la a dan wi fu ayen fi jam de n̄andiinta ale ba, n̄andiin tii ba pa a zaani fi niŋ la kan begi, popola daani ka nyiŋ. ²⁸ Alege waai a dan weeni fu ayen n̄andiintaŋa de ba pa kaab ka bogta, kan de n̄andiin ti la nuru waai ale weeni fu la ale wa popola daani ka nyiŋ, ²⁹ daa fi dek popola alege nwala popola nyiŋ.

Ase nuru waai ale bek ayen ka boa ale soa ate mi ale ta siuk a nyɛ dii la waai siaka ale kan pagra la a бага a kasi mi ate mi a kan nyɛ. ³⁰ Nuru waai abe ka siuk a bo a mini mi n̄andiin tii ate mi a te Naawen jiam ti nyiŋ la.

³¹ Dila la, wa dii meena ate fi a nyɛ, fi a de yaase fi a nyu, be a nyɛ ate ku te Naawen zula. ³² Ni kan basi ate ni nyeka a basi ate Juuba yaase baai ale kan daa Juuba la yaase Kirisita bisaŋa a tom wabiok wa. ³³ Ni abe a nyɛ ase mi ale a nyɛ dii la. Mi a nyɛ kama ayen waai meena sui a peenti, m be kan poli ka dii ale a niak mi la, alege dii ale a niak nuruba ba chaab la, ate ba бага a nya varibasika.

11

¹ Ni abe a tomsi mi ale a nyɛ dii la, ase mi ale a tomsi Yeezu Kirisita dii la.

² Mi a pak ni kama, dii nyiŋ la ni ale kasim a teeri m wie la ale a va sinsak n̄aai ate m sak ni la.

³ Alege mi a yaali kama ayen ni miŋ ayen Yeezu Kirisita a ta pagrim kama nuru meena zuk, ate chora a ta pagrim wa po zuk, ate Naawen a ta pagrim Yeezu Kirisita zuk. ⁴ Dila nidɔa waai a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen

jigi a biisi a te nuru bori sunsunj ale vuk zutok, ku a te Yeezu Kirisita ka chivie. ⁵ Nipok waai me a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, nuru boari sunsunj alege an bobi bobik ku a te wa chorowa ka chivie, wa ale nipok waai ale chiiri wa zuk la ka bunyi. ⁶ Nipowa abe dan kan bobi zuk bobiga, wa baga a che wa zuisanja kama. Ku abe ale ka chivie ate nipok a che wa zuisa yaase wa chiiri si la, wa kasim pa bobik a bobi wa zukku. ⁷ Nidɔa an magsi wa bobi wa zuwa dii nyinj la Naawen a nye wa ase ka wa dek la ate wa a sak Naawen zulaɗa. Alege nipok a sak ka nidɔa zulaɗa, ⁸ Daa nipok nyipik kobi ate Naawen a pa nye nidɔa, alege ka nidɔa nyipik kobi ate Naawen a pa nye nipok. ⁹ Yaase Naawen a nye nidɔa ka nipok nyinja, alege wa nye nipok ka nidɔa nyinj. ¹⁰ Dila ale soa ate nipok a magsi ayen wa pa bobik a bobi wa zukku ate ku sak ayen wa ta siuk a puusi ale a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, ate sabiiloma a nya ayen wa ta siuk.

¹¹ Ase ti ale ka Kirisita bisa la nipok a ta tuilim kama nidɔa jigi ate nidɔa me a ta tuilim nipok jigi. ¹² Naawen abe le pa nidɔa nyipik kobi a nye nipok la, ku ka dila ate nipok a yaa biak nidɔa. Naawen abe le nye jaab buuri meena a basi tenka zuk.

¹³ Nama dek a poli nya ase ku magsi ayen nipok a puusi a te Naawen nuru boari sunsunj ate jaab an lik wa zukku. ¹⁴ Naawen nyeka de a sak kama ayen nidɔa a dan ta zuwoɗsa ku ta ka chivie, ¹⁵ alege nipok jigi ku ka nalim. Naawen a te wa zuwoɗsana kama ayen si a lik wa zukku. ¹⁶ Alege

waai a dan ka a siak mi ale weeni dii la, mi ale ta dii ayen m weeni la ale tama yaase Naawen nuruma tigsiku a nman ka kisuk ku choa a magsi chaab ale Naawen puusika.

¹⁷ Yogyogla de ate mi a yaali ayen m weeni dii la, m kan nman pak ni, dii nyin la ni ale a tu chaab la a kan niak ni alege a kaasi ni kama.

¹⁸ Nuruba abe weeni mu kama ayen ni a poori ka chaab a tu. Mi abe seba ayen wensie a bo ku po kama. ¹⁹ Ku abe daa chichama, poori ka a bo ni sunsun kama ayen ku basi ate ba seba baai ale sum a ta siaka la. ²⁰ Ni a dan tu chaab nandiin tii ate ni a de la daa Nyonowa nandiinta. ²¹ Ni a dan boro a yaali ayen ni de, m ba ale deri a kpabi a de ate nyu ale kan limsi m ba, ate baai a chak alege baai kom a ta ba. ²² Ni abe ta ni deki yeri kama a de ale a nyu. Ni kisi Naawen nuruma kama? Baai ale kan ta jaab la, ni a yaali ayen ni basi ate ka chivie a yik ba? M le weeni ni ayen ka boa? M kan pak ni.

²³ Sinsak naai ate mi a sak ni nna ka Nyonowa sinsaga, ayen yok kuui ate Judas a bobri a pa Yeezu da la, yok kula deki ate Yeezu Kirisita a yaa pa boroboruk, ²⁴ a te Naawen jiam alege yik ku nmari a yaa weeni, "Mi nyinka ale nna ate mi a pa kaab a te ni. Ni be kasim a nye nna wa a teeri m wari." ²⁵ Ba ale nueri juncai nandiinta la, Yeezu Kirisita a yaa pa beerik, a yaa weeni ayen, beerik ka de a sak ka Naawen ale nye noayen paalika ale ni la. Ku la abe nye ka mi ziimu nyin. Diipo meena ni dan boro a nyu, ni be a teeri m wari.

²⁶ Ku de kiri abe le diipo meena ni dan boro a ɲobi boroboruku de ale a nyu beerika de po, ni kasim a moli Nyɔɔɔwa kumu wie ate wa taam ga jam. ²⁷ Ku be ale ka dii la nuru waai a dan ɲobi Nyɔɔɔwa boroboruku ale nyu wa beerika po ale biem ku kan te Nyɔɔɔwa zula. Dila wa be nyɛ ka wabiok a kaasi Nyɔɔɔwa nyinɔka ale wa ziimu. ²⁸ Dila nyin la waai meena nyiem be kpesi nya wa dek a magsi abe wa ge ɲobi boroboruku abe wa nyu beerika po. ²⁹ Ate waai a dan kan min Nyɔɔɔwa nyinɔka kiriya ale ɲobi boroboruku, a nyu beerika po wa ta ka buusa boka a jam wa dek jigi. ³⁰ Dila nyin abe le ni ba yega a wiak ale wobsa ate yega me va dila nyin a kpi. ³¹ Ti nyiem abe dan de nin a kpesi ti dek a magsi Naawen a kan bo ti buusa. ³² Alege Nyɔɔɔwa a bo ti buusa kama ale a namsi ti ate kula kan basi ate wa kaasi tɛɲka meena a maa gum ti du.

³³ Dila la, m suaata, ni nyiem a dan tu chaab ayen ni de Nyɔɔɔwa ɲandiintaɲa, ni be limsi chaab. ³⁴ Kom abe dan ta waai wa de yeri abe wa ge jam. Ate ni ale tu chaab a nyɛ dii la, Naawen kan bo ni buusa. M dan jam ni jigi, wa yoanaɲa buuni m ni nyɛ ɲa a magsi.

12

¹ M suaata, yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m weeni tiirin tii ale a nyini Naawen Chiika jigi la wie. M be a yaali kama ayen ni seba wensienɲa meena a magsi chaab ale tiirintaɲa de. ² Nama abe ze ayen ni ale jam kan ta siaka ale Naawen la, ni jam be siuku kama ale ni ale a kaab bogta ate ti ka nyuvuri la. ³ Mi a yaali ayen ni seba

ayen nuru waai ate Naawen Chiika a bo ale wa la an baga a ka te Yeezu. Nuru waai abe m baga a weeni ayen Yeezu ka Nyɔnɔ, ka Naawen Chiika a nin te wa siuk.

⁴ Chiika tiirintaŋa ka nna toɔgatoɔga, alege ka chiik yeŋka ale a te. ⁵ Suita toɔgatoɔga ate nuruba a tom ba tuimaŋa alege ka Nyɔnɔ yeŋka la ate ba tom a te wa. ⁶ Seba ka ka toɔgatoɔga ate nuruba a tom a te Nyɔnɔwa alege ka Nyɔnɔwa ale a te seba kala waai meena ate ba a tom a te wa. ⁷ Naawen abe basi kama ate wari a bo nuru meena wanyiwanyi jigi a sak ayen Chiika a bo ale kula nyɔnɔ kama ayen wa a maari Kirisita bisaŋa meena. ⁸ Naawen Chiika a te waai yam kama ate wa dan biisi biik abe yam bo ka po. Chiik yeŋka me a te waai sebika ate wa dan biisi biik abe ka chim sebika biik. ⁹ Chiik yeŋ kala me ale te waai siaka nna yegayega ale a te waai me pagrim ate wa baga a puusi ate yɔɔgnyeensa a nya nyiŋyɔɔsa. ¹⁰ Chiika a te waai me pagrim ate wa dan puusi wakperikaliisa a nye, a basi ate waai a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, a basi ate waai me a biisi a gaari tiirin tii ale nyini Naawen jigi ale tii ale kan nyini wa jigi la. A basi ate waai me a baga a biisi bichan, a basi ate waai me a baga a biisi dii ate ba weeni la kiri. ¹¹ Alege ka chiik yeŋ kala dek ale a tom dila meena, ka ale a yaali dii la. Ka a te waai meena tiirimu ka toɔgatoɔga.

¹² Yeezu Kirisita a nye ase ka nurubiik nyiŋ ale ka dii la alege ta kabta toɔgatoɔga. Ka ta ka kabta toɔgatoɔga alege be ka nyiŋ yeŋ ka la. ¹³ Ku be ka dila tama jigi, ti ka Juuba yoo, ti daa Juuba yoo, yom yaase daa yom yoo ti maa chaab tuesi ka

so yeŋ ale chiik yeŋka. Naawen abe basi ate ka chiik kala a bo ti suniimaŋa po.

¹⁴ Dii la nyiŋka dek daa kauk yeoŋŋoa alege ka kabta yegayega. ¹⁵ Ase nantuoku dan weeni ayen ku ale kan daa nisa la nyiŋ, ku maa daa nyiŋka po, kula a kan basi ate ku kan maara chim nyiŋka po. ¹⁶ Ase tunni a dan weeni, ayen, di ale kan daa num la, di maa daa nyiŋka po, kula a kan basi ate di kan maara chim nyiŋka po. ¹⁷ Ase nyiŋka meena daam dan ka num, bu le nye ka se a womu? Ka daam abe dan ka tuiŋ, di nye ka se a wom nyummoa? ¹⁸ Ku abe le ka dii la, Naawen a nye nyiŋka kama ate ka ta kabta toŋatoŋa ase wa dek ale a yaali dii la. ¹⁹ Dila la, nyiŋ abe ti karo ase ka a nin ka kauk yeoŋ nyiini. ²⁰ Ku abe le ka dii la, kabtaŋa a piisi kama alege ka nyiŋ yeŋka la.

²¹ Dila la nyiŋ la, nummu a kan baga a weeni nisaŋa, ayen bu kan yaali si. Yaase zukku a baga a weeni naŋsaŋa ayen ku kan yaali si. ²² Nyiŋka kab tii ate tama a poli ayen kab tila a wobsa la a dan kan karo ti kan baga a nye wari ya. ²³ Kab tii me ate ti a poli ayen kab tila a ka tuilim la, ti a ŋmasi a nya kab tila kama nalimnyiini, ale kab tii me ale kan nala nina po, ti kpesi a nya kab tila kama nalimnyiini. ²⁴ Kab tila me, kab tii ale nala la a kan yaali. Naawen dek abe le nye nyiŋka dii la, wa nye kama ayen tama ale a poli ayen kab tii ka tuilim la a nya zula. ²⁵ Naawen abe nye ku de kama ayen nyiŋka kabta toŋatoŋa a kan poori chaaba alege nye magsi a boro. ²⁶ Ase nyiŋ kauk kunyi a daa nam, kaab yontaŋa me a maara nam

kama. Kauk kunyi a dan nya zula kaab yontaŋa me maara nya ka masim.

²⁷ Ni meena abe a nye ase ka Yeezu nyinŋa la, ni meena wanyiwanyi abe ka wa nyinŋa kabta.

²⁸ Kirisita bisaŋa po Naawen a te waai meena wa tomka jigi kama. Wa piilim ale ka tuintomdoɓa, a pa saŋ baai ale a mooli Naawen wannɪ la, butawa baai ale a sak Naawen wannɪ la. A yaa pa saŋ baai ale a tom wakperikaliisa la, a pa saŋ baai ale ta pagrim a puusi ate yɔgnyeensa a nya nyinyɔgsa, yaase ba a maari nuruba, yaase ba a sak tuima ale ŋa tom dii la, yaase ba a biisi bichaŋ.

²⁹ Ba meena abe daa tomteerɔba yaase baai ale a mooli Naawen wie la yaase sagraɓa. Daa waai meena ale ta pagrim a бага a tom wakperikaliisa. ³⁰ yaase ba a puusi ate yɔgnyeensa a nya nyinyɔgsa yaase ba a biisi be chaŋsa yaase ba biisi dii ate ba weeni la kiriya.

³¹ Ni be a pii nyin ate ni nya tiirim tii ale ta tuilim la.

M be le sak ni sumanŋa dek ni ale ni nye dii la.

13

¹ Mi a dan poom бага a biisi tenzuk de ale wenŋmazuk biisaŋa meena ale kan yaali nuruba ku a nye ase m biisi a nuem kama nna ase lonji la yaase gunŋon la. ² M be dan poom бага me a mooli Naawen wannɪ nalimnyiini, ale seba, a бага a miŋ Naawen wa wasusunŋa meena, ale ta siaka yegayega a бага a weeni guuta ayen ti voori a yiri ga duak jigi yon, alege ka yaalika ale nuruba m ka kiriya. ³ M dan pai m ŋanta meena

a chari nuruba ale basi ate ba ju mu ale bolim alege ka yaalika ale nuruba ku kan maari mu.

⁴ Ase fi dan a yaali nuruba fi a yik fi sui kama ale ba, ale a ta jiiirim ale ba, fi dan a yaali nuruba fi kan ta nyuri nyeka, yaase fi a kuulimu yaase fi ta kanjanta, ⁵ fi dan a yaali nuruba fi kan ta tukpariya yaase butuemwa yaase supuurimɔa, fi dan a yaali nuruba fi kan kasim a teeri ba ale nye fu kaasi dii ya. ⁶ Nuru baai ale ta yaalika la a kan ta supeentik ase nuruba a nin tom kaasi alege ba a ta supeentik ale ka nuruba nye masika. ⁷ Yaalika a basi ate ti a chiibi wari meena kama a basi me ate wie a dan poom a daani ti ti diem ta siaka, a basi a te ti yiila a bo ale Naawen ale a dunj ti sue wari meena po.

⁸ Ku be le ka dii la, yaalika a kan kpegli. Ba dan poom a mooli Naawen wannu di kan benni, a biisi be chansa ku le kpeglim, ba ale seba nna yegayega alege seba kala ale taam. ⁹⁻¹⁰ Ti diem a ze wari meena. Ti ale a mooli Naawen wannu la an diem nueri ya. Alege dii ale chim wamanj la da dii dai ale jam, ate dii ale kan daa wamanj la a murinj be.

¹¹ Diipo ate mi a jam ka biik la, mi jam ta ka binbain biik ale binbain popola alege yogyogla de ate mi a pak la, mi yaa basi binbain nyeka kama. ¹² Dii ate ti a nya yogyogla de nna a nye ase ka nyaasun po ate ti a nya la. Ti be kan nya a chagi. Alege ku le jam diipo ate ti seba Naawen chak abe ti minj wie meena.

¹³ Ku abe le ka dii nna, wie neta ale tali. Wa neta abe le siaka, ale yiila, ale yaalika alege wie na de neta wa dii ale taam la ale yaalika.

14

¹ Yaalika ka tiirim kpiem, alege mi an nma a biisi bu la wie. Alege ku nala a magsi kama ayen ni ta Chiika tiirintaṅa. Tiirintaṅa de po buui ale nyɛ wari nna yegayega ale buui ate fi baga a mooli Naawen biika la. ² Nuru waai ale a biisi bichan la, a kan biisi a te nuruba, wa biisi a te ka Naawen, dii nyin la waai kan min ka kiriya. Ka wensie wa susuga ate wa va Naawen Chiika pagrim nyin a biisi. ³ Alege waai ale a mooli Naawen biika la a biisi a te ka nuruba ale a maari ba, ale a te ba nyinbiiri ale a te ba suyogini. ⁴ Nuru waai abe le a biisi bichan ka la a maari ka wa dek, alege waai ale a mooli Naawen biik a te nuruma la a maari ka Kirisita bisan meena.

⁵ Mi a yaali ayen ni meena ate a biisi ka be chan sa ale m nman goanti a yaali ayen ni ta ka tiirim buui ate ni baga a mooli Naawen biika la. Dii la waai ale a mooli Naawen biika la a gaam waai ale a biisi be chan sa la kama. Be nin ka waai a nin weeni dii ate wa biisi la kiri ate ku maari Kirisita bisan meena. ⁶ M suaata, mi abe dan jam ni jigi a biisi bichan a te ni, ni kan nya nyuenta ku po. Ka Naawen a nin pa wari a sak mu ayen m weeni ni yaase wa pa sebika a te mu ayen m pa sak ni yaase biik a nyini wa jigi ayen m biisi a te ni yaase sinsaga ate m sak ni.

⁷ Ase paampuun yaase kpanun nna, nuruba dan ka a peeri yaase ba a nak nalimnyiini, baai ale a wom la ale nyɛ ka se a seba ba ale a keru yi dii la. ⁸ Nuru waai abe le a peeri damunin a wi nuruba ate ba a cheŋ kpalin po la a dan kan peeri a wi nalimnyiini ka wana ale wa gomsu a magsi

kpaliŋ ka? ⁹ Ku abe ka dila degadega, nuruba a kan miŋ fi ale a biisi dii la kiriya ase fi ale a biisi bichan ŋa. Dila fi a biisi a basi ka vioku po. ¹⁰ Biisa togatoga ale piisi a bo tenzuk de alege si meena a ta kiri kama. ¹¹ Alege nuru a daa biisi be kaai ate mi kan womu, nuru wa ka nichaano mi jigi, mi me a chim nichaano wa jigi. ¹² Nama dek abe le kasim a yaali Naawen Chiika tiirintaŋa la, ni abe nye nyinbiiri meena ate pa tiirin tii ale ti maari Kirisita bisaŋa la a tom.

¹³ Nuru waai ale a biisi bichan la abe a puusi a te Naawen ate wa te wa tiirim buui ate wa ale бага a biisi wa ale weeni dii la kiri. ¹⁴ Ase m dan a puusi a biisi bichan m chiika me a puusi kama alege ku kan maari m popolaŋa. ¹⁵ Ku abe dan ka dila, mi m nye ka se? Mi ale kasim a puusi ale ka m chiika ale m popolaŋa, abe mu a yi yiila me ale m chiika ale m popolaŋa. ¹⁶ Ase waai a dan boro a puusi a te Naawen jiam ale chiika nyiini nuru waai a dan maa bo tuka po wa ale nye ka se a weeni ayen, “Ku be nye dila”? Siuk karo a te wa бага a miŋ wa ale a weeni dii la. ¹⁷ Naawen jiamu te ka a dan poom magsi, nuru m wala a kan bola a nya maarika.

¹⁸ Mi a nye Naawen jiam kama dii la mi a biisi be chanka a gaam ni meena kama. ¹⁹ Alege Kirisita bisa tigsun ku po mi a dan biisi wie ŋanu a sak nuruba ate ba miŋ a zunchoŋ m le biisi be chanka wie tusidi.

²⁰ M suaata ni kan ta binbain popola, ni a poli ase baai ale pak la. Alege biem jigi ni a nye ase biluaata la ate ba ze biem deema la.

²¹ Ba ḡmarisi Naawen gbanḡa po ayen, Naawen a weeni ayen,

“M le basi ate nuru baai ale a biisi be chaḡsa la ate ba biisi a te m nuruma.

M le basi ate nicham pa ba noa a biisi a te ba, alege m nuruma a kan womu.”

²² Dila la tiirim buui ate fi baga a biisi bichanḡ ka la a sak ka pagrim waai ale kan daa Kirisita biik la jigi, alege tiirim buui ate fi baga a chogsi a biisi Naawen biik a te la a sak ka pagrim Kirisita bisaḡa jigi.

²³ Kirisita bisaḡa abe dan tu ate waai meena a biisi bichanḡ ate Kirisita be sii ate ba an diem a sak ba la yaase baai ale kan daa Kirisita bisa la a jam jo, ba kan weeni ayen ni meena ka yesinsa?

²⁴ Alege waai meena a dan chogsi a biisi Naawen biika a te ate waai ale kan daa Kirisita biik la yaase Kirisita biik kaai ate ba an diem sak wa la a jam jo a wom ba ale a biisi dii la wa le siak wa tom kaasika. Wie ḡaai ate wa a wom la ale bo wa buusa, ²⁵ wa susuga popolaḡa meena ale lak a sak, ate wa koori teḡ zuli Naawen a siak wa kaasunḡ ku abe wa weeni ayen, “Wensie Naawen a bo ni sunsunḡ dela kama.”

²⁶ M suaata mi ale a weeni dii la kiri ale nna, ase ni dan tu chaab ayen ni puusi Naawen, nuru ale ta yiili a yi ate wa choa a sak ate wa choa a biisi Naawen ale lak dii a sak wa la ate wa choa a biisi bichanḡ ate wa choa a biisi bichanḡ ka kiri a sak nuruma. Ni abe a nyɛ wari meena ate ku a maari Kirisita bisaḡa ate ba siaka a pagra. ²⁷ Ase nuru waai a dan poom ayen wa biisi bichanḡ, ba chim nuruba baye yaase bata, ba kan gaam dila,

ate m wa a dan biisi nueri abe nwala me a nman biisi ate nuru wa choa a biisi dii ate ba weeni la kiri. ²⁸ Alege waai a dan kan boro a biisi ku kiri ya, nuru waai ale a biisi bichan ka la abe goori abe wa a biisi wa popo a te wa dek ale Naawen. ²⁹ Naawen a dan te nuruba baye yaase bata biik, ba abe biisi ate mbala kpesi be kaai ate ba a biisi la a nya. ³⁰ Alege nuru waai a dan kali tuka po ate Naawen a te wa biik, waai ale lin boro a biisi la abe basi ate nwala a biisi. ³¹ Ni meena a tuesi biik Naawen jigi a biisi wanyi wanyi ate waai meena a baga a zamsi a nya nyinbiiri. ³² Nuru waai ale baga a tuesi biik Naawen jigi a biisi la abe kpesi yik wa tiirimu nalimnyiini. ³³ Dii nyin la Naawen a kan yaali butinka tuima alege wa yaali ka noayen ale suyogini.

Wie njaai abe le a nye Naawen nuruma tuka po la ale la. ³⁴ Nipooma a nyiem abe a nye dikki. Ba an magsi ba a biisi a magsi chaab ale Juuma Sinsanja ale weeni dii la, ayen nipooma kan chim nin deeroba. ³⁵ Ba a dan a yaali ayen ba bek a min wari kiri, ba bek ba choroma ba yeeja Kirisita bisa a dan tu ate nipok a biisi wa a te ka wa dek chivie.

³⁶ Yaa Naawen wannu a nyini ka nama jigiya? Yaa di jam ka nama nyiini jigiya? ³⁷ Nuru waai abe daa poli ayen wa ka Naawen tomteero yaase wa ta Chiika tiirimu, wa abe min seba ayen mi ale nmarisi dii a te ni la a nyini ka Nyonowa jigi. ³⁸ Nuru waai ale a yaali ayen wa zeri ku de la abe zeri ate wa nam ku nyin.

³⁹ Dila la, m suaata, ni basi ate ni suniima a bo Naawen biika tuesi biik alege ni kan zeri be

chanƙa biiga ⁴⁰ Ni be nye wari meena a va abe le nye a magsi.

15

¹ M suaata, mi a yaali ayen m teeri ni wa paali mansa n̄aai ate mi a mooli a te ni ate ni siak la a nye ase ka nyubi ate ni za di zuk ale siaka la. ² Naawen wannɪ ale la ate mi a mooli a te ni. Ni dan kasim ta siaka ale di, di ale vari ni a basi alege ni dan kan sum ta siaka ni kan nya varibasika.

³ Ba a sak mi ka wa dii ale chim wari dek a gaam wie meena la ate mi me a pa sak ni. Wa dila ale Yeezu Kirisita a kpi kama ti wabaatana nyin, ase ba ale jam n̄marisi Naawen gbanƙa po dii la. ⁴ Wa abe le kpi la, ba gu wa kama ate ku daana ta danni wa yiti kum po ase ba ale jam n̄marisi Naawen gbanƙa po dii la. ⁵ Wa abe le yiti kum po la wa pa wa dek kama a sak Piita a n̄man pa wa dek a sak wa n̄aanviirima pi ale bayewa. ⁶ Wa a n̄man pilim pa wa dek a sak wa n̄aanviirima ba chaab kobsinu. Ba gela a diem boro kama alege ba gela a kpi. ⁷ Wa n̄man pilim pa wa dek me a sak Jeemsi, ku n̄aan nyin a n̄man pa a sak tuimtomdoma meena

⁸ Ku kpeglimka meena wa yaa pa wa dek a sak mi. Alege mi abe ka waai ate ba biak mu diipo ale kan magsi ba biak mu la. ⁹ Dii la mi ka wa tuimtomdoma po n̄aan deno. Mi an poom magsi ayen ba a wi mu ayen tuimtomdo, dii nyin la m namsi Naawen nuruma ka yegayega. ¹⁰ Alege jinla mi ale ka nuru waai choa nna, ka Naawen niaka nyin. Naawen ale te mu tiirim buui la

mi an yik kaasi ya. Mi abe tom kama a gaam Yeezu tuimtomdo mbala, alege daa mi deƙ nyiṅa ka Naawen niaka nyiṅ ate m бага a tom. ¹¹ Dila la dan ka mi ale mooli yaase tuimtomdo mbala ale mooli, wa dii ate ti meena a mooli la ale la, dila abe le ni ta siaka ale di.

¹² Yogyogla de ate nuruba a mooli ayen Yeezu Kirisita a yiti kum po la, ni ba gela a weeni kama ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po. ¹³ Ku la abe dan ka wensie, ku a sak kama ayen Yeezu Kirisita an yiti kum po. ¹⁴ Yeezu Kirisita abe dan kan yiti kum po, wa dii ate tama a mooli la ale nama siaka ale Yeezu ate ka kiri ya. ¹⁵ Tama ale weeni dii ti mooli ka po la a sak kama ayen ku ka ku tɔga ale Naawen ale tom dii la, dii nyiṅ la tama weeni ayen wa basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, alege ku be dan kan wensie ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po, Naawen abe m basi ate Yeezu yiti kum po. ¹⁶ Dii la baai ale kpi la dan ka a yiti kum po dan ka di Yeezu Kirisita abe m yiti kum po. ¹⁷ Naawen a dan kan basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, ni siaka ale wa ka kinla, ate ku a sak ase ni bo ka ni wabaatanɔ po la. ¹⁸ Ku abe ṅma a sak me ayen baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la meena a bo ka ninam po. ¹⁹ Tama ale ta yiili ṅaai ale Yeezu Kirisita la dan ka wa te ti tenka de zuk nyuvunni nyiini, ti ka niniga nyam a gaam waai meena tenka zuk.

²⁰ Alege ku ka wensie ayen Naawen a basi ate Yeezu a yiti kum po kama ate ku a sak ayen baai ale ta siaka ale wa alege kpi la, wa le basi ate ba yiti kum po. ²¹ Nuru yeṅ nyiṅ abe le soa ate nuruba a kpi la, wanyi me nyiṅ ale soa ate

nuruba a yiti kum po. ²² Baai meena ale Adam ale ka bunyi la a kpi kama, dila nyin me ate baai meena ale a chim bunyi ale Yeezu la wa basi ate ba yiti kum po. ²³ Alege Naawen ale basi ate waai meena a yiti kum po a magsi chaab ale wa ale yaali ku dii la. Naawen a basi ate ka Yeezu a de nin a yiti. Yeezu yaa dan nman jam, baai ale jam ta siaka ale wa la yaa yiti. ²⁴ Ku njan nyin ate tenka yaa kpeglim. Yeezu yaa le nak a nya pagrim chichiri sii ale ta pagrim la zuk ate wa yaa pa naamu a te wa kowa Naawen. ²⁵ Yeezu ale kasim a de wa naamu kama ate Naawen a ga nak yiak wa dachaasa meena ate Yeezu tabi ba zuk. ²⁶ Dachiak kaai ate Naawen za wa nak yiak a kpeglim la ale kum. ²⁷ Naawen gbanka po ku weeni ayen, "Naawen a basi kama ate Yeezu a nya pagrim nanta meena zuk ale tabi zuk." Ku be weeni a lagri kama, da ayen Naawen dek a maa gum du kama. Naawen dek ka waai ale wa basi ate Yeezu tabi nanta meena zuk. ²⁸ Alege Naawen a dan pa jaab buuri meena ate Yeezu a nya, Yeezu, Naawen biika yaa le pa wa dek a te Naawen waai ale pa jaab buuri meena a te wa la, ate Naawen a yaa a nya jaab buuri meena zuk.

²⁹ Ni be te ti poli nya baai ate ba yik ba ate ba zaani baai ale kpi la nanjula po a te ba soka la. Ku abe dan ka wensie ase nuruba ale a weeni ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po la, ka boa abe le soa ate ba a te nuru bala soka a magsi kpeema? ³⁰ Ka boan jaab ale soa ate tama a chali a jo biem po, ³¹ a tu kum daanja meena? Kanjan tii ate mi ta ni nyin la ale basi ate mi a weeni ku de. Be ka Yeezu Kirisita me nyin ate m ta

kanjantaŋa. ³² Ase baai ale kpi la a dan ka a yiti kum po, mi ale tu chaab ale goai duŋsaŋa Efisos teŋka po la, ka boan jaab nyuenta ate m nya ku po. Be dan ka dila ase ba ale weeni dii la ayen, “Ti a de abe ti a nyu ale ti baga a kpi chum kama.”

³³ Ni abe kan te nuruba a paasi ni. Ni dan pa ni dek a maŋ nuru kaasunŋa ba ale kaasi ni. ³⁴ Ni te ate ni popola a ŋman jam abe ni basi wabaata nyɛ ka. Ku magsi chivie ta ni kama ni ale kan seba Naawen la nyiŋ.

³⁵ Nuru waai ale bek ayen, baai ale kpi la ale nyɛ ka se a yiti kum po. Ba dan yiti ka boan nyiŋsa chaab ate ba le tara? ³⁶ Betta bega ale la. Ase fi dan bori biri teŋ, di kan deri a nyini viowa, se di poak abe di yaa nyini. ³⁷ Jaab buui ate fi a bori la ka biri, da dii dai “wiiti” biri yaase jaab yon biri, ku da ayen ka kinni ale vioku meena. ³⁸ Naawen ale a te be dii ate ba bori la kiri dii choa ate wa a yaali la, wa a te kama a magsi chaab ale ka be dii choa la.

³⁹ Ŋanvuuta ale bo teŋzuk de la nyiŋsaŋa a daa nyiŋ yeŋsa, nurubisa nyiŋsaŋa ka si toga, duŋsa nyiŋsaŋa si toga, nuinsa nyiŋsaŋa si toga ate juma me nyiŋsaŋa si toga.

⁴⁰ Wenŋmazuk ale teŋzuk ŋanta meena a ta nyiŋsa ka ma. Wenŋmazuk ŋantaŋa nyiŋsaŋa nalimu ka bu toga ale teŋzuk ŋantaŋa nyiŋsa nalimu. ⁴¹ Wenbinni a ta di me dek nalim kama, Chiika a ta ka dek nalim, chiŋmarisaŋa me a ta si dek nalim. Chiŋmarisaŋa nalimu a poom diem ka togatoga.

⁴² Ku ale ku nye dii baai ale kpi ale ge ate Naawen a basi ate ba yiri kum po la jigi ale nna. Ase biri ate ba a bori a ti di a poak alege a nyini la, Kirisita biika nyin ka me ba a dan gu ka, ka a poak kama alege yitika a dan paari ka yaa chim ka paalik, wa an nma kpi ate ka a poagi. ⁴³ Ase ba dan gu wa, nyinka a nye ase ka jaab ale lorima le wobsa dii la. Wa abe dan yiti kum po ka nala ale pagra kama. ⁴⁴ Yogyogla de ate ti ta nyin sii la a za si jam tagri a chim chiika po nyinsa. Dila la nyin lam a boro ate Chiika po me nyin a boro. ⁴⁵ Naawen ale jam lin nye nuru waai ate ba a wi ayen Adam la. Wa jam te wa ka nyuvuri alege Adam waai ale kpeglim la dek ale a te nuruba nyuvuri. ⁴⁶ Nuru waai ale jam ale nyinlammu la ale de nin ate waai ale jam ale chiika la a tagri. ⁴⁷ Adam waai abe le de nin la, Naawen nye wa ka tenzuk de alege Adam waai ale pa san la a nyini ka wenna mazuk. ⁴⁸ Tenka zuk demma a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa tenzuk de la, baai me ale ba bo wenna mazuk la a nye ase ka waai ale nyini wenna mazuk la. ⁴⁹ Yogyogla de ti a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa tenzuk de la alege ta cheena ti le nye ase ka nuru waai ale nyiini wenna mazuk la.

⁵⁰ M suaata, mi ale a yaali ayen ni seba dii la ale tama ale ti nyinsa de a kan baga a nya Naawen Naamu. Ti ta ka nyin sii ate dan kpi si poak la.

⁵¹⁻⁵² M le weeni wa dii ale kan nyini peelim la ate ni wom. Ti meena a kan deri kpi alege ti dan wom damuni ale ka peeri wenna mazuk ti nyinsa ale deri tagri ka nna yilibi. Ba dan

peeri damuniŋ ka Kirisita be sii ale kpi la ale yiti kum po. Ba abe dan yiti ba kan ŋman kpi. Tama baai ale diem bo tenzuk de la nyiŋsaŋa ale deri tagri. ⁵³ Dila la jaab buui ale a poak la ale tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, ate jaab buui ale a kpi la ale tagri a chim jaab buui ale ka a kpi la. ⁵⁴ Dila la ku de a dan nyɛ, ate jaab buui ale a poak la a tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, dii ate ba a ŋmarisi Naawen gbanƙa po la ale chim wensie. Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po a weeni ayen, “Kum pagrim a yaa taam kama.”

⁵⁵ “Bu pagrimu a bo ka be?

Bu pagrimu a bo ka be a koani nuruba?”

⁵⁶ Kum a nya bu pagrimu a nyini ka wabaata jigi ate wabaata a nya ti pagrimu Juuma Sinsaŋa jigi. ⁵⁷ Alege ti a nyɛ Naawen jiam Yeezu Kirisita nyiŋ ate wa a te ti pagrim la.

⁵⁸ Dila nyiŋ m suaata, ni chiib a zaani nalim-nyiini. Ni kasim a tom Nyɔnɔwa tuimaŋa ale ninmuna, ni ale toalim seba ayen dii meena ate ni tom a te Nyɔnɔwa la daa kinla nyiŋ la.

16

¹ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m weeni ka ni ale ŋmarisi gbanƙa a weeni ligraŋa ate ni a cheesi la wari. M le weeni Galatia Kirisita bisaŋa ayen ba nyɛ dii la nama me a nyɛ dila degadega. ² Laasidi dai meena waai meena a gaari ligra a magsi wa pagrim ale ka dii la a dueni ate m dan jam abe ni kan ŋman weeni ayen ni cheesi ligra. ³ M be dan jam m le ŋmarisi gbanƙa te nuru baai ate nama a mariŋ ba a lueri la ate ba ta ni tiirimu a chen

Jerusalem tɛŋka. ⁴ M be dan ŋman nya ale ku magsi ayen dek cheŋ abe ba va mu a cheŋ.

⁵ Mi a poli ayen m va ka Masidoniya. M dan va, dula abe m deri jam ni jigi. ⁶ M dan jam ni jigi m le goa a beni maga. M le bo ale ni ŋoota wein meena ate ni baga a maari mu ate m ŋman baga a cheŋ juijui meena ate mi a yaali ayen m cheŋ la. ⁷ M kan yaali ayen m nya ni ale ka m nimbie abe mu a taam mu. Mi a yaali kama ayen m goa ale ni a beni maga ase Nyɔŋɔ a nin te siuk.

⁸ Mi a yaali ayen m bo Efisos tɛŋka a ga paari ka Da Pisinu Tigini. ⁹ Naawen a lak ka siuk a te m boro a tom tuima dek dela jigi alege nuruba a kisi mu a kan siagi.

¹⁰ Timoti a dan jam ni jigi ni tuesi wa nalimnyiiini ate ku nye wa masim ale wa a tom a te ka Nyɔŋɔwa ase mi la. ¹¹ Ni waai a kan pa wa a chim jaab valiŋa, ni maari wa ate wa jam m jigi nalimnyiiini. Mi a limsi wa kama ale m tomteero chaama.

¹² Mi a kasim a te ti suoku Apolos nyingbiiri kama ayen wa jam ni jigi alege wa an yaali ayen wa jam yogyogla de. Wa dan nya siuk wa ale jam.

¹³ Ni kpesi a nya abe le chiib a zaani ale siaka abe le chim nuru baai ale tɔa abe le ta siak kaai ale pagra. ¹⁴ Ni a tom ni tuimaŋa meena ale yaalika.

¹⁵ Ni seba Setefanas ale wa dokdemma ka baai ale liŋ de niŋ tagri a chim Kirisita bisa Akaaya tɛŋka po. Ba ka baai ale tagri Kirisita bisa zuk a kasim a tom Naawen tuimaŋa. Mi a saalim ni,

m suaata. ¹⁶ Ni a zuli nuruma de chaab, ale waai meena ale a tom ale ba la.

¹⁷ Mi sui a peenti ka nna yegayega ale Setefanas ale Fortunatuse ale Akaikus, dii nyin la ba tagri ka nama zuk a cheena ¹⁸ ate ku basi ate m popola a yok. Ni a wom nuruma de noai.

¹⁹ Kirisita bisaŋa meena ale a tu toŋatoŋa a bo Asia meena la a puusi ni. Akiila ale Pirisila ale Kirisita be sii ale a tu ba yenni po la a puusi ni nalimnyiini. ²⁰ Ni Kirisita be chaama ale bo dela la a puusi ni.

Ni meena nyiem a dan yiti ni a puusi chaab.

²¹ Mi Pool, ale a ŋmarisi puusaŋa de ale m dek nisa.

²² Nuru waai ale ka a yaali Naawen la, kikaasa ale bo kula nyɔɔwa zuk.

Ti Nyɔɔ, be pilim jam.

²³ Nyɔɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

²⁴ Mi a yaali baai meena ale va Yeezu Kirisita la ka nna yegayega.

**The New Testament in the Buli language
(Ghana)**

**Buli: The New Testament in the Buli language
(Ghana) (New Testament)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a